

Sygn. akt I AGa 76/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Beata Wojtasiak
Sędziowie	:	SA Elżbieta Bieńkowska SO del. Jacek Malinowski (spr.)
Protokolant	:	Łukasz Patejuk

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2018 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w (...) Spółki z o.o. w P.

przeciwko **J. Ż. (1) i Skarbowi Państwa -(...)**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 30 listopada 2017 r. sygn. akt V GC 101/17

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego J. Ż. (1) kwotę 4.050 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

III. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 4.050 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

(...)

UZASADNIENIE

Powód - (...)w P. wniosła o zasądzenie od pozwanego J. Ż. (1) kwoty 160 459 zł 43 grosze wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 16.01.2017 roku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że pozwany kupił w P. nieruchomość którą podzielił na działki budowlane, a następnie uzbroił w sieć wodociągowo-kanalizacyjną. Powód przejął od pozwanego te sieci zawierając umowę dotyczącą sposobu zapłaty ceny należnej pozwanemu. Z umowy tej wynika, że swoje zobowiązanie wobec powoda pozwany zrealizuje w ciągu 30 dni od daty podpisania umowy czyli do dnia 07.11.2015 roku. Powód ulegając prośbie pozwanego wypłacił pozwanemu jeszcze w 2016 roku kwotę pierwszej raty. Pomimo, że pozwany nie wypełnił swoich zobowiązań z pkt 10 umowy uzyskał klauzulę wykonalności a następnie wyegzekwował należności wynikające z umowy. Ponieważ pozwany nie wypełnia swoich zobowiązań wobec powoda wynikających z zawartej umowy nie miał prawa domagać się od powoda zapłaty jakiegokolwiek kwoty.

Pozwany J. Ż. (1) wniósł o oddalenie powództwa w całości. W ocenie tego pozwanego uwzględniając zawarty aneks z dnia 16.12.2015 roku do umowy, płatność drugiej raty w kwocie 3043 zł 34 grosze stała się wymagalna z końcem grudnia 2016 roku a wobec braku jej zapłaty przez powódkę zastosowanie znalazł pkt 11 umowy na podstawie którego cała pozostała do zapłaty kwota to jest 134144 zł 34 grosze stała się wymagalna. Oznacza to, że pozwany miał pełne prawo skierować sprawę na drogę postępowania egzekucyjnego .

W toku postępowania na podstawie art. 194 § 3 k.p.c. wezwano do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Skarb Państwa-Sąd Rejonowy w Elblągu. W odpowiedzi na pozew pozwany ten zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany wskazał, że umowa przewidywała sprzedaż urządzeń opisanych przez pozwanego J. Ż. (1) powodowej Spółce za cenę 165 000 zł. Zapłata miała nastąpić w ratach, przy czym pierwsza rata miała zostać zapłacona w terminie 14 dni od zrealizowania przez pozwanego J. Ż. (1) postanowienia z pkt 10 umowy. Jednakże aneksem z dnia 16.12.2015 roku strony zmodyfikowały to postanowienie umowy wprowadzając obowiązek zapłaty 1 raty terminy 14 dni jednak liczoną od dnia otrzymania przez powoda aktu notarialnego o ustanowieniu służebności na nieruchomości dla której prowadzona jest księga wieczysta przez pozwanego J. Ż. (1). Pozwany uznaje zatem, że strony zgodnie postanowiły, że spłata należności z tytułu umowy przez powodową spółkę przestała być uzależniona od spełnienia ustaleń z pkt 10 umowy. Pozwany Skarb Państwa nie posiada informacji kiedy pozwany J. Ż. (1) spełnił powyższe warunki umowy , to jest kiedy pozwany ten przekazał powodowej spółce odpisy aktu notarialnego. Nie jest więc pozwanemu wiadomo kiedy rozpoczął bieg czternastodniowy termin wpłaty pierwszej raty ceny . Ustalenie daty przekazania powodowej spółce aktu notarialnego dnia 08.12.2015 roku ma zasadnicze znaczenie dla oceny spełnienia warunku wpłaty pierwszej raty z umowy gdyż zgodnie z punktem 11 opóźnienie w zapłacie którejkolwiek raty powodowało powstanie obowiązku natychmiastowej zapłaty przez powoda na rzecz pozwanego J. Ż. (1) pozostałej reszty ceny. Z treści pozwu wynika, że zapłata pierwszej raty nastąpiła w dniu 05.01.2016 roku i była to kwota 30 853 zł 66 gr. Zakładając, że pozwany J. Ż. (1) przekazał powodowej spółce akt notarialny z dnia 08.12.2015 roku natychmiast po jego sporządzeniu o czternastodniowy termin umowy zostałyby przekroczone. Wówczas pozwany J. Ż. (1) byłby uprawniony od zapłaty pozostałej części należności za umowy niezwłocznie.

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2017 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił powództwo oraz zasądził od powoda na rzecz J. Ż. (1) i Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej po 5417 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ustalił, że powód J. Ż. (1) wybudował na działkach uprzednio zakupionych i położonych w P. przy ul. (...) sieć wodociągową i kanalizacji sanitarnej z przepompownią na działce nr (...). Sieć ta wraz z przepompownią została sprzedana powodowi za kwotę 165000 zł. Na tle tej płatności między stronami powstał spór, który przybrał formę procesu sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Elblągu IX Wydział Cywilny pod sygnaturą IX C 3317/14. Na rozprawie dnia 08.10.2015 roku strony zawarły umowę określając warunki płatności powoda za nabyte od pozwanego urządzenia. W pkt 6 umowy strony zawarły następujący treści zapis:

1. 1 rata płatna w terminie 14 dni od dnia zrealizowania przez powoda J. Ż. (1) postanowienia pkt 10 niniejszej umowy w kwocie 30 853 zł 66 gr, która odpowiada 23% podatkowi Vat od wartości sprzedaży, który powód J. Ż. (1) będzie musiał odprowadzić do właściwego miejscowo Urzędu Skarbowego

- 2 rata 3044 zł 34 grosze w następnym miesiącu

- pozostałych 46 miesięcznych w ratach równych po 2850 zł płatnych co miesiąc do 15 każdego miesiąca począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym pozwany (...) powinna zapłacić 2 ratę.

W pkt 10 ugody strony zawarły następujący zapis:

Powód J. Ż. (1) zobowiązuje się w terminie 30 dni od dnia podpisania ugody do uzyskania od współwłaścicieli drogi, w których wybudowana jest kanalizacja sanitarna i wodociągowa, będąca przedmiotem sprzedaży, zgody na nieodpłatną służebności przesyłu ustanowioną na rzecz nabywcy, to jest pozwanego (...) w P., ustanowić te służebności i pokryć koszty jej ustanowienia.

W pkt 11 ugody strony zawarły następujący zapis:

Strony uzgadniają, że w przypadku opóźnienia w zapłacie którejkolwiek z rat pozostała do zapłaty kwota staje się natychmiast wymagalna.

W dniu 16.12.2015 roku strony zawarły aneks do tej ugody zmieniając dotychczasowy pkt 6 ugody i nadając mu następującą treść:

Strony uzgodniły, że zapłata opisanej w pkt 4 kwoty będzie realizowana w następujący sposób:

1. I rata płatna w terminie 14 dni od dnia otrzymania przez (...) P. aktu notarialnego o ustanowieniu przez Pana J. Ż. (1) na rzecz (...) P. służebności przesyłu na swoim udziale we współwłasności działek numer (...) położonych w P., dla których Sąd Rejonowy w Elblągu 6 Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KWnr (...)

2. Następne raty- płatne jak w dotychczasowym pkt 6 ugody z dnia 08.10.2015 roku począwszy od miesiąca w którym (...) w P. otrzymała ostatni akt notarialny o ustanowieniu na jego rzecz w służebności przesyłu przez wszystkich współwłaścicieli działek nr (...) nr (...).

Oświadczeniem z dnia 08.12.2015 roku formie aktu notarialnego J. Ż. (1) oraz jego żona J. Ż. (2) ustanowili służebność przesyłu na działkach oznaczonych numerami (...). Powyższe oświadczenie doręczone zostało powodowi dnia 22.12.2015 roku (dowód doręczenia k. 172).

W dniu 05.01.2016 roku powód dokonał przelewu na rzecz pozwanego kwoty 30 853 zł 66 gr.

Sąd Okręgowy uznał żądanie powoda jest nieuzasadnione. W pierwszej kolejności analizie poddał treść ugody oraz aneksu celem ustalenia czy zgodnie z zapisem pkt 11 ugody objęta nią suma stała się natychmiast wymagalna . Tym samym czy zawarta między stronami ugoda jako tytuł egzekucyjny stanowiła podstawę o wszczęcie postępowania egzekucyjnego po zaopatrzeniu jej w klauzulę wykonalności.

Decydujące znaczenie rozstrzygnięcia sprawy przyznał zapisowi pkt 6 ugody, bowiem to w tym punkcie ustalono warunki oraz terminy płatności. W pierwotnym brzmieniu ugody punktem od którego należało liczyć terminy płatności poszczególnych rat było wykonanie przez pozwanego J. Ż. (1) punktu 10 ugody, czyli uzyskania od współwłaścicieli drogi, w której wbudowana jest kanalizacja sanitarna i wodociągowa, zgody na nieodpłatną służebności przesyłu ustanowioną na rzecz nabywcy, to jest powoda. A zatem w 14 dni od dnia uzyskania od współwłaścicieli zgody na nieodpłatne ustanowienie służebności przesyłu, o której mowa w pkt 10 powód zobowiązany był zapłacić 1 ratę wysokości 30 853 zł 66 gr. Kolejna rata w wysokości 3043 zł 34 gr miała być zapłacona miesiącu następnym po tym miesiącu, którym pozwanym wykonał zapis określony w pkt 10 ugody. Płatności kolejnych 46 miesięcznych równych rat po 2850 zł miała nastąpić po miesiącu w którym dokonano zapłaty 2 raty.

Z powyższych zapisów wynika, że datą od której liczyć należy płatność pozostałych rat objętych ugodą jest data uzyskania przez pozwanego od wszystkich współwłaścicieli drogi w której wbudowane są instalacje wodna i

kanalizacyjna, zgody na nieodpłatną służebności przesyłu. Jednakże na skutek zawartego aneksu dnia 16.12.2015 roku strony zgodnie ustaliły, że terminy płatności poszczególnych rat liczyć należy nie, jak to określono w ugodzie, od daty uzyskania przez pozwanego od wszystkich współwłaścicieli zgody na nieodpłatną służebności przesyłu, lecz od dnia otrzymania przez powoda aktu notarialnego o ustanowieniu przez J. Ż. (1) na rzecz powoda służebności przesyłu na swoim udziale we współwłasności działek (...) na (...).

Uгода zmieniła więc zdarzenie będące jednocześnie punktem początkowym naliczania terminów płatności poszczególnych rat. Zgodnie zatem zapisem aneksu płatność 1 raty nastąpić miała w terminie 14 dni od dnia otrzymania przez powoda aktu notarialnego o ustanowieniu przez pozwanego służebności przesyłu na swoim udziale we współwłasności działek nr (...). Ten akt notarialny dostarczony został powodowi dnia 22.12.2015 roku. Czternastodniowy termin określonym w aneksie upływa zatem w dniu 05.01.2016 roku. W dniu 5 stycznia 2016 roku powód dokonał płatności pierwszej raty.

Zgodnie z zapisem pkt 6 ppkt 2 aneksu odsyłającego do pkt 6 ugody płatność drugiej raty w wysokości 3044 zł 34 grosze nastąpić miała w następnym miesiącu od płatności pierwszej raty a więc do końca lutego 2016 r. W miesiącu lutym 2016 roku powód nie uiścił drugiej raty płatności. Tym samym spełniona została przesłanka przewidziana w punkcie 11 ugody co sprawiło, że cała kwota objęta ugodą stała się wymagalna, co uprawniało pozwanego do wszczęcia procedury mającej na celu wyegzekwowanie całej sumy.

Prawną podstawą roszczenia powoda wobec pozwanego J. Ż. (1) był przepis art. 405 Kodeksu cywilnego. W ocenie sądu I instancji przesłanki z tegoż przepisu nie zostały spełnione, bowiem nie można przypisać pozwanemu działania bez podstawy prawnej, gdyż uzyskana korzyść finansowa była wynikiem postępowania egzekucyjnego opartego na tytule wykonawczym w postaci ugody.

Prawną podstawą żądania pozwu wobec Skarbu Państwa był przepis art. 417 Kodeksu Cywilnego. Posłanką odpowiedzialności Skarbu Państwa jest zatem szkoda będąca wynikiem niezgodnego z prawem działania lub zaniechania organów władzy publicznej. Jako że z mocy pkt 11 ugody, cała kwota ugodą objęta stała się wymagalna, dzięki czemu istniały przesłanki zarówno do nadania klauzuli wykonalności jak i prowadzenia postępowania egzekucyjnego, to brak było także przesłanek art. 417 kc. W konsekwencji powództwo zostało oddalone. O kosztach procesu orzeczono stosownie do art. 98 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 30.11.2017 r., sygn. akt V GC 101/17, złożyła strona powodowa zaskarżając go w całości. Wyrokowi zarzuciła:

1. naruszenie przepisu prawa procesowego art. 365 § 1 k.p.c. które miało istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez niedopuszczalnie odmienne rozstrzygnięcie przez Sąd I instancji kwestii merytorycznej uprzednio prawomocnie rozstrzygniętej w orzeczeniu innego sądu (Sądu Rejonowego w Elblągu IX Wydział Cywilny, postanowienie z dnia 24.03.2017 r., sygn. akt IX C 3317/14);

2. naruszenie przepisu prawa procesowego art. 328 § 2 k.p.c. które miało istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez brak w uzasadnieniu wyroku ustalenia faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów na których się oparł i przyczyn dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa - w zakresie w jakim:

- Sąd I instancji pominął prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Elblągu IX Wydział Cywilny, z dnia 24.03.2017 r., sygn. akt IX C 3317/14;

- Sąd I instancji pominął treść § 1 aneksu z dnia 16.12.2015 r. zawartego pomiędzy powodem a pozwanym J. Ż. (1), a dotyczącym modyfikacji ugody z dnia 08.10.2015 r. (w sprawie IX C

3317/14 - Sąd Rejonowy w Elblągu) w zakresie pkt 6 ppkt 2 (numeracja według aneksu), w jakim postanowienie to określa sposób płatności „następnych rat” (tj. po I racie);

3. naruszenie przepisu prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c. które miało istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez dowolne oraz sprzeczne z zebrany w sprawie materiałem dowodowym uznanie, iż cała kwota objęta ugodą z dnia 08.10.2015 r. stała się wymagalna, a co za tym idzie roszczenie niniejszego pozwu jest nieuzasadnione;

4. naruszenie przepisu prawa materialnego art. 65 § 1 i § 2 k.c. poprzez błędne dokonanie wykładni oświadczeń woli stron ugody z dnia 08.10.2015 r. i aneksu z dnia 16.12.2015 r., w szczególności wbrew ich literalnemu brzmieniu oraz zgodnemu zamiarowi stron;

5. naruszenie przepisu prawa materialnego art. 405 k.c. poprzez błędne uznanie, iż przesłanki z tego przepisu nie zostały spełnione, a pozwanemu J. Ż. (1) nie można przypisać działania bez podstawy prawnej, a jego uzyskana korzyść finansowa była wynikiem postępowania egzekucyjnego opartego na tytule wykonawczym w postaci ugody;

6. naruszenie przepisu prawa materialnego art. 417 k.c. poprzez błędne uznanie, iż przesłanki z tego przepisu nie zostały spełnione, a pozwanemu Skarbowi Państwa nie można przypisać odpowiedzialności za szkodę będącą wynikiem niezgodnego z prawem działania lub zaniechania organów władzy publicznej, gdyż z mocy pkt 11 ugody, cała kwota ugodą objęta stała się wymagalna dzięki czemu istniały przesłanki zarówno do nadania klauzuli wykonalności jak i prowadzenia postępowania egzekucyjnego;

Stawiając powyższe zarzuty wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie zgodnie z żądaniem pozwu oraz zasądzenie kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa radcowskiego za instancję odwoławczą - ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelacje zarówno pozwany ad. 1 jak i ad. 2 wnieśli o jej oddalenie w całości i zasądzenie od powódki kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zaskarżone rozstrzygnięcie zostało wydane w wyniku prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, które to ustalenia w części istotnej dla rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne, jednocześnie uzupełniając je o własne ustalenia, wynikające z dowodu przedstawionego przez pozwanego na etapie postępowania odwoławczego. Sąd I instancji prawidłowo uznał, że roszczenie powoda nie znajduje uzasadnienia wobec żadnego z pozwanych.

Odnosząc się do pierwszego zarzutu naruszenia przepisów postępowania tj. art. 365 § 1 kpc, należy jednoznacznie stwierdzić, że Sąd Okręgowy nie dopuścił się jego obrazy. Przesłanki odmowy nadania klauzuli wykonalności, które wynikają z postanowienia Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 24.03.2017 r., sygn. akt IX C 3317/14, są zasadniczo odmienne od uznania zasadności roszczenia. Przedmiotem postępowania klauzulowego jest badanie, czy dokument przedstawiony przez wierzyciela ma wszystkie cechy tytułu egzekucyjnego i czy na jego podstawie może być prowadzona egzekucja. Postępowanie to uregulowane jest w przepisach art. 776-795 KPC. W postępowaniu klauzulowym sąd rejonowy stwierdził, że nie można nadać klauzuli wykonalności, ponieważ J. Ż. (1) nie wykazał dokumentem, że doszło do zdarzenia opisanego w pkt 10 ugody. Nie oceniał więc w szczególności wymagalności roszczenia, lecz jedynie pod względem formalnym badał na podstawie art. 786 § 1 kpc, czy wniosek wierzyciela spełnia wymagane warunki.

Nietrafny okazał się zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Zarzut naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych przypadkach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu pierwszej instancji całkowicie uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia. O skutecznym jego postawieniu można mówić tylko wtedy, gdy uzasadnienie wyroku nie zawiera elementów pozwalających na weryfikację stanowiska sądu, a braki uzasadnienia w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej muszą być tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona, bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 sierpnia 2015 r. sygn. akt. I ACa 199/15; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2012 r. sygn. akt. II UK 162/11). W rozpoznawanej sprawie uzasadnienie skarżonego wyroku spełnia wymogi określone w cytowanym wyżej przepisie (art. 328 § 2 k.p.c.) i pozwala przedsięwziąć tok rozumowania Sądu pierwszej instancji, nie istnieje zatem potrzeba uchylenia z tej przyczyny wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Jeżeli chodzi o naruszenie art. 233 § 1 kpc to zarzut ten sprowadza się do odmiennej oceny stanu faktycznego w powiązaniu z treścią ugody. Skarżący uważa, że błędne jest ustalenie, iż cała kwota objęta ugodą stała się wymagalna z powodu braku uiszczenia drugiej raty z ugody zawartej między stronami. Na wniosek strony pozwanej Sąd Apelacyjny dopuścił wnioskowany przez pozwanego J. Ż. dowód w postaci wydruku potwierdzającego wysłanie pocztą elektroniczną w dniu 16.12.2015 r. wymaganego ugodą po jej aneksowaniu dokumentu w postaci aktu notarialnego ustanawiającego służebność przesyłu (k. 262-263). Dowód ten potwierdza wykonanie zobowiązania przez pozwanego w ww. dniu, a więc powód winien zapłacić pierwszą ratę do dnia 30.12.2015 r. Uczynił to natomiast w dniu 5.01.2016 r. Zgodnie z postanowieniem ugody w pkt 11 pozostała do zapłaty kwota stała się wymagalna. Oznacza to, że za Sądem Okręgowym należało ustalić, iż należność J. Ż. (1) z ugody stała się wymagalna w całości (a dokładnie co do nieuiszczonych rat), ale już z końcem 2015 r. W tym zakresie więc ustalenie Sądu Okręgowego, że pierwsza rata została zapłacona w terminie okazało się błędne. Nie ma żadnych podstaw do przyjmowania, co sugerowała powodowa spółka, że strony umówiły się, iż konieczne było dostarczenie odpisu aktu notarialnego w formie pisemnej, gdyż nie wynika to z żadnych ustaleń stron, ani też nie było niezbędne stronie powodowej. Korespondencja mailowa była też standardem między stronami.

Wyżej przyjęty stan faktyczny oznacza, że kwestia oceny naruszenia art. 65 kc i błędnej wykładni oświadczeń woli stron nie miała znaczenia, ponieważ koncentrowała się na innych ustaleniach faktycznych co do terminu płatności pierwszej raty, a w konsekwencji wymagalności pozostałych rat. Należy przy tym zaznaczyć, że nawet przy ustaleniach Sądu Okręgowego zarzut ten nie był zasadny i dokonana przez ten sąd wykładnia umowy łączącej strony nie narusza zasad wymienionych w ww. przepisie. W konsekwencji nie można też mówić o naruszeniu art. 405 kc, gdyż nie doszło do wzbogacenia J. Ż. (1) kosztem powodowej spółki, która w toku egzekucji komorniczej zapłaciła mu umówione i wymagalne należności związane z wybudowaniem sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej - świadczenie było więc należne. Natomiast koszty egzekucyjne, które wchodziły w skład roszczenia powoda, nie mogą stanowić wzbogacenia, nie można też mówić o szkodzie w ich przypadku. Stanowią one odrębny dług, który mógł być kwestionowany w postępowaniu egzekucyjnym, o czym jeszcze niżej. Warto też zwrócić uwagę na stanowisko Sądu najwyższego wyrażone w uchwale z 7.10.2009 r., sygn. akt III CZP 68/09, z którego wynika, że za szkodę wyrządzoną wykonaniem nieprawomocnego nakazu zapłaty zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, następnie uchylonego, wierzyciel nie ponosi odpowiedzialności na podstawie art. 415 kc, chyba, że złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji i jego popieranie było zachowaniem zawinionym.

W zakresie roszczenia kierowanego przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Elblągu w niniejszej sprawie, z uwagi na wyżej przyjęte stanowisko, można jedynie rozważać odpowiedzialność Skarbu Państwa za koszty egzekucyjne powstałe w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie M. N. (Km 142/17) w wysokości 24 963,09 zł i ewentualnie 1350 zł kosztów zastępstwa. Jeżeli

bowiem wyegzekwowana z ugody kwota należała się J. Ż. (1), to nie ma mowy o szkodzie wyrządzonej w tym zakresie przez sąd.

Klauzula wykonalności została nadana przez referendarza sądowego w świetle postanowienia Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 24.03.2017 r. nieprawidłowo. Dłużnik jednak winien wówczas składać zażalenie na postanowienie o nadaniu klauzuli (co uczynił), ale także skargę na czynność komornika co do ustalenia kosztów i obciążenia nimi dłużnika, czego już nie uczynił. Kwestionowanie kosztów postępowania egzekucyjnego w innym niż egzekucyjne postępowaniu nie jest możliwe, gdyż jest to roszczenie procesowe regulowane w art. 770 kpc. Ponadto nawet gdyby chodziło o odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną prawomocnym orzeczeniem niezgodnym z prawem (a w niniejszej sprawie nie miało to miejsca), to przysługuje jedynie wtedy, gdy wydano orzeczenie stwierdzające wadliwość orzeczenia, a błąd sądu był ewidentny. Zgodnie z art. 417¹ § 2 kodeksu cywilnego, jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Błąd sądu musi być bowiem „oczywistą i rażąco obrażającą prawa, o charakterze elementarnym i kwalifikowanym” – wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 27 października 2015 r., sygn. akt SK 9/13. Bez wątpliwości nie wszystkie przyczyny uchylecia orzeczenia spełniają ten wymóg. Z treści art. 417¹ § 2 k.c. wynika, że niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia nie może być przedmiotem samodzielnych ustaleń sądu w procesie o naprawienie szkody. Sąd rozpoznający sprawę o odszkodowanie nie jest więc właściwy do indywidualnej oceny legalności konkretnego wyroku lub postanowienia wskazywanego jako źródło szkody. Przepis ten nie tylko nie upoważnia sądów odszkodowawczych do samodzielnego stwierdzania bezprawności orzeczeń, ale odsyła w tym zakresie do właściwych procedur. W postępowaniu cywilnym szczególnym przewidzianym do tego trybem jest skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ - art. 424¹² k.p.c.) – por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 23.11.2017 r., sygn. akt I ACa 493/17.

Mając powyższe na uwadze apelacje oddalono zgodnie z art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z wynikiem tego postępowania na podstawie art. 98 k.p.c. Jako, że powód przegrał, a pozwani żądali zasądzenia kosztów postępowania odwoławczego, należało zasądzić od powoda na rzecz obu pozwanych kwoty po 4050 zł tytułem zwrotu kosztów reprezentujących ich pełnomocników na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

(...)